

Секція: Фінанси, гроші і кредит: інноваційно–інвестиційні стратегії

Біляєва В.Ю.

аспірант кафедри банківської справи

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

м. Харків, Україна

ВИДИ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ ЗАЛЕЖНО ВІД РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ ТА СТАДІЇ ЙОГО ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ

Однією з найважливіших умов виходу вітчизняної економіки з кризового стану є активізація інноваційної діяльності економічних суб'єктів, яка сприятиме модернізації усіх секторів національної економіки, зокрема банківської системи. Вітчизняна банківська система характеризується підвищеною динамічністю, тому банкам дуже важко вчасно адаптуватися до мінливості зовнішнього середовища та бути фінансово стійкими. Вирішення поставлених завдань на кожній стадії розвитку банків можливе через розроблення та запровадження фінансових інновацій у їх операційну діяльність. Відтак, особливої важливості сьогодні набувають питання, пов'язані із запровадженням інноваційних банківських продуктів та технологій відповідно до рівня фінансової стійкості банків та циклічності їх розвитку для забезпечення їх стійкого функціонування.

Дослідженню теоретичних аспектів запровадження фінансових інновацій у банківську діяльність присвячені праці багатьох вчених-економістів, зокрема О. М. Автушенко [1], Я. М. Кривич [2], І. В. Суріної [3], С. Н. Яковенко [4] та ін. Проте наразі залишається невирішеним коло питань з цієї проблематики, зокрема уточнення видів фінансових інновацій з огляду на їх зростаючу кількість.

Узагальнення наукової літератури з питань запровадження фінансових інновацій у діяльність банків дає змогу зробити висновок, що науковці

виділяють такі сфери застосування фінансових інновацій [1, 4]: 1) продуктові інновації; 2) технологічні інновації; 3) інновації у бізнес-процесах банку; 4) організаційні інновації.

Різноманітність фінансових інновацій зумовлює різні підходи до їх класифікації. Найбільш розповсюдженим є поділ фінансових інновацій на такі види [2, 3]: 1) за причинами зародження – стратегічні та реактивні; 2) за ступенем дії – точкові та системні; 3) за змістом – продуктові, технологічні, інновації у бізнес-процесах, організаційні; 4) за ступенем новизни – глобальні інновації, інновації у вітчизняній практиці; 5) за темпами реалізації – швидкі, уповільнені, рівномірні, стрибкоподібні; 6) за інноваційним потенціалом – радикальні, комбінаторні, модифіковані; 7) за спрямуванням – для підвищення ефективності банківських операцій, для підвищення якості банківських продуктів та послуг, для забезпечення фінансової стійкості банку тощо. Однак, слід зазначити, що деякі з вищенаведених класифікаційних критеріїв не є взаємовиключними, що означає, що будь-який тип фінансової інновації може бути віднесений до різних груп відповідно до обраного критерію.

Циклічність розвитку змушує менеджмент банку постійно корегувати стратегічний план розвитку банку для того, щоб вирішувати завдання, які постають на кожній із стадій його розвитку (зародження, становлення, розвиток, стабілізація, спад). Одним з головних завдань банку протягом усього періоду його існування є підтримання його фінансової стійкості. Фінансова стійкість банку залежить від великої кількості зовнішніх та внутрішніх факторів та є динамічною величиною. Слід зазначити, що не є виключенням ситуації, коли рівень фінансової стійкості банків на стадії становлення є достатнім, а на стадії розвитку та стабілізації – низьким. У першому випадку метою банку є підвищення рівня фінансової стійкості, а у другому – забезпечення його бажаного рівня. Вирішення поставлених завдань можливе через запровадження різноманітних видів фінансових інновацій у операційну діяльність банків відповідно до рівня їх фінансової стійкості та етапу їх розвитку (рис. 1).

Рівень фінансової стійкості	Високий			Радикальні продуктові або технологічні інновації	Точкові інновації у бізнес- процесах	
	Середній		Реактивні комбінаторні інновації продуктового типу	Комбінаторні продуктові або технологічні інновації в операційну діяльність	Системні зміни у бізнес- процесах та модифікація продуктів банку	Системні організаційні інновації або зміни у бізнес- процесах
	Низький	Радикальні інновації продукто- вого типу	Точкові продуктові інновації в окремі види банківських операцій	Системні інновації продуктового або технологічного типу	Системні зміни у бізнес- процесах банку	Системні організаційні зміни стратегічного характеру
		Зародження	Становлення	Розвиток	Стабілізація	Спад
Стадія життєвого циклу банку						

Рис. 1. Види фінансових інновацій банку залежно від стадії його життєвого циклу та рівня фінансової стійкості

На стадії зародження рівень фінансової стійкості банку є апріорі низьким, адже ця фаза супроводжується великими витратами та фінансовими ризиками, спричиненими створенням та виходом банку на ринок. Для нарощування потенціалу фінансової стійкості банку на цьому етапі банку необхідно запроваджувати радикальні інновації продуктового типу, які повинні мати стратегічне спрямування та мають бути швидко реалізовані.

Етап становлення банку супроводжується розширенням мережі його філіалів та спектру його банківських продуктів. У разі нестійкого становища установі треба обережно здійснювати інноваційну діяльність та запроваджувати точкові продуктові інновації в окремі види банківських операцій. Якщо банк

має певний потенціал фінансової стійкості, то він має змогу реагувати на нововведення конкурентів, запроваджуючи та швидко реалізуючи реактивні продуктивні інновації, комбінуючи елементи вже існуючих банківських продуктів.

Етап розвитку є дуже важливим для банку, адже на цьому етапі відбувається його позиціонування на ринку та формування його іміджу. На цій стадії нестійке фінансове становище має стабілізуватись, у противному випадку банку необхідно розробляти продуктивні та технологічні інновації та рівномірно їх запроваджувати у операційну діяльність. Якщо банк має значний потенціал фінансової стійкості, то його зміцнення є можливим через розроблення радикальних або модифікованих продуктивних інновацій за окремими видами банківських операцій. Активно реалізуючи інноваційний потенціал на цій стадії, банк матиме змогу створити власний унікальний пакет банківських послуг.

Незважаючи на те, що на етапі стабілізації банк досягає збалансованості між прибутковістю та ризикованістю, можлива поява проблем з його фінансовою стійкістю. Відтак доцільними є системні або точкові інноваційні зміни у бізнес-процесах банку та модифікація банківських продуктів з метою подовження їх життєвого циклу. Рішення про розроблення та запровадження означених фінансових інновацій мають носити стратегічний характер.

Стадія спаду банку викликана погіршенням його фінансового стану та падінням рівня його фінансової стійкості. Цей етап є вирішальним на кривій життєвого циклу банку, адже від того, наскільки влучними та вчасними є зміни у концепції діяльності банку залежить чи перейде банк у стадію ліквідації чи продовжить ефективно працювати на ринку. Сповільнити процес занепаду можливо за допомогою системних організаційних змін, які мають бути швидко реалізовані.

У якості підсумку слід зазначити, що для ефективного управління фінансовою стійкістю на різних етапах життєвого циклу банку необхідно запроваджувати ті види фінансових інновацій, які найбільшим чином

відповідають рівню його фінансової стійкості (низький, середній та високий) та етапу його розвитку.

Список використаної літератури:

1. Автушенко О. М. Основные подходы к определению банковских инноваций и их роли в развитии банковского сектора / О. М. Автушенко // Современные исследования социальных проблем (электронный научный журнал). – № 11(43). – 2014. – С. 42 – 51.
2. Кривич Я. М. Поняття банківських інновацій та їх класифікація / Я. М. Кривич // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. пр. – 2007. – Випуск 22. – С. 104 – 111.
3. Сурина И. В. Инновации как основное направление развития банков / И. В. Сурина. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://journal.kfrgteu.ru/files/1/2012_09_18.pdf
4. Яковенко С. Н. Финансовые инновации в деятельности коммерческих банков: теоретико–экономические аспекты / С. Н. Яковенко, А. А. Тимченко. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.science–education.ru/ru/article/view?id=8600>